

Akava ry:n lausunto

Valtioneuvoston tiedonanto
yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja
syrjimättömyyden edistämisestä
suomalaisessa yhteiskunnassa.

puheenjohtaja Maria Löfgren 11.8.2023

Akava

Yhdenvertainen Suomi -ohjelman kolme keskeisintä tavoitetta (1/3)

1. “Edistetään suomalaisen työelämän monimuotoisuutta ja syrjimättömyyttä.”

- Tausta: Edistetty yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotietoisuuden lisäämistä niin työnantajien, työhallinnon asiantuntijoiden kuin etnisten vähemmistöjenkin keskuudessa, konkreettisten ohjeistusten, työkalujen ja koulutusmallien luomisella sekä tilanteen jatkuvalla seurannalla.

- Nykytila: Syrjintä on edelleen valitettavan yleistä työelämässä. Monilla vähemmistöihin kuuluvilla on vaikeuksia päästä työelämään, löytää osaamistaan vastaavaa työtä tai saada riittävää tukea työllistymiselleen. Esim. työelämäsyryntää tapahtuu VN-TEAS-tutkimuksen (2022) mukaan laajasti ja eri perustein, yleisimmin terveydentilaan ja ikään perustuen. Merkittävin kasvu on työsuojeluviranomaisten aineistoissa kuitenkin alkuperään, kieleen ja kansalaisuuteen perustuvassa syrjinnässä.

- Toimenpide: Laaditaan laaja tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämishjelma. Siihen sisältyvillä toimenpiteillä tuetaan hallitusohjelman tavoitteita tasa-arvoisesta, yhdenvertaisesta ja syrjimättömästä työelämästä kiinnittäen erityishuomio monimuotoisuuden lisäämiseen ja asenneilmapiirin parantamiseen.

→ *Koottava yhteen jo olemassa olevia hyviä käytäntöjä ja hallitusohjelmaan sisältyviä toimenpiteitä tehostaen niiden toteuttamisen ohjausta ja seurantaa.*

Yhdenvertainen Suomi -ohjelman kolme keskeisintä tavoitetta (2/3)

2. “Puututaan vihapuheeseen systemaattisella toiminnalla ja yhteistyöllä.”

- Tausta: Tunnistettu verkkovihapuheen yleistyminen. Vahvistettu eri tasoilla toimivien viranomaisten osaamista vihapuheeseen puuttumiseksi.
 - Nykytila: Vihapuhe ja häirintä heikentävät yhteiskunnallista koheesiota ja turvallisuutta. Erityisesti verkossa tapahtuva maalittaminen eli työhön liittyvä järjestelmällinen häirintä koskee monia julkisella sektorilla työtä tekeviä akavalaisia, kuten poliiseja, oikeuslaitosta ja opetus-, sosiaali- ja terveysaloja sekä tieteen ja tutkimuksen ammattilaisia. Esim. Akava Works –kyselyyn (2021) vastanneista akavalaisista valtaosa kannattaa maalittamisen kriminalisointia.
 - Toimenpide: Kriminalisoidaan maalittaminen oikeusministeriön (2022) ehdottamien periaatteiden mukaisesti. Maalittaminen otetaan täsmällisemmin huomioon myös työturvallisuuslaissa.
- *Työnteon tulee olla aina turvallista työympäristöstä riippumatta. Tavoitteen toteutumiseksi tarvitaan uusia keinoja ja vahvaa poliittista johtajuutta.*

Yhdenvertainen Suomi -ohjelman kolme keskeisintä tavoitetta (3/3)

3. “Tunnistetaan ja puretaan yhteiskunnan eriarvoistavia rakenteita.”

- Tausta: Tuotettu paljon tutkimustietoa ja tunnistettu suomalaisen yhteiskunnan rakenteissa piilevää eriarvoistamista. Uudistettu yhdenvertaisuuslakia (2023) syrjintään puuttumiseksi ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi.
 - Nykytila: Tasa-arvoinen ja yhdenvertainen osallisuus ei toteudu yhteiskunnassa. Rakenteellinen syrjintä ja rasismi vaikeuttavat monien vähemmistöjen pääsyä työelämään ja koulutukseen. Tällä on havaittu olevan esim. Yhdenvertainen Suomi -ohjelman puitteissa merkittäviä välillisiä vaikutuksia toimeentuloon, yhteiskunnalliseen asemaan ja terveyteen.
 - Toimenpide: Jatketaan tehtyjen yhdenvertaisuuslain uudistusten toimeenpanoa. Parannetaan heikommassa asemassa olevien oikeussuojaa mahdollistamalla yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnalle oikeus määrätä hyvitystä – myös työelämän syrjintätapauksissa. Tuetaan viranomaisia, koulutuksenjärjestäjiä ja yrityksiä lakisääteisessä yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämisessä. Tehdään yhdenvertaisuusvaikutusten arviointi aina sukupuolivaikutusten arvioinnin yhteydessä.
- *Lainsäädäntöä ja toimintamalleja tulee kehittää haavoittuvimmassa asemassa olevien näkökulmasta mahdollisuuksien tasa-arvon takaamiseksi.*